

Til:

Energidepartementet

Sendes via:

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE)

E-post: nve@nve.no

Vedtaket klages på:

NVEs vedtak av 17. april 2026 – Revisjon av konsesjonsvilkår for reguleringen av Åmelavassdraget

Saksnummer: 201907463-98

Klage på NVEs vedtak om revisjon av konsesjonsvilkår for reguleringen av Åmelavassdraget

1. Innledning og klageinteresse

Undertegnede, Dag Aamelfot, er privat grunneier (gnr. 133/bnr. 1) ved Åmela og viser til NVEs vedtak av 17. april 2026 om revisjon av konsesjonsvilkår for reguleringen av Åmelavassdraget. På bakgrunn av vedtakets konsekvenser for vassdraget og våre eiendommer fremmes det med dette klage på vedtaket, jf. forvaltningsloven §§ 28 og 29.

Vi mener at vedtaket bygger på en uriktig og ubalansert avveining mellom hensynet til miljø og hensynet til kraftproduksjon. Klagen retter seg særlig mot NVEs beslutning om ikke å pålegge minstevannføring i Åmela, til tross for at NVE selv legger til grunn at et samlet krafttap ved slipp av Q95 minstevannføring i de berørte vassdragene er beregnet til om lag 5 % av totalproduksjonen.

2. Manglende ivaretagelse av Åmela som lokalt natur- og bruksområde

Åmela er et lite og sårbart vassdrag hvor en svært stor andel av nedbørfeltet er overført til kraftproduksjon. Som grunneier har vi over lang tid erfart en tydelig og varig negativ endring i elvas karakter etter reguleringen, herunder svært lav og ustabil vannføring. Dette har ført til;

- vesentlig redusert landskaps- og opplevelsesverdi,
- tap av fisk.
- redusert bruksverdi og verdi for tilgrensende eiendommer.

Det ble årlig fisket 250-300 laks med stang i elven, samt en del sjøørret. De beste gyteområdene ligger i den øverste 150 meter av den lakseførende strekningen, frem til Lakshølfossen.

Laksetrapp vil kunne forlenge strekningen med ytterligere ca. 5-600 meter.

Disse forholdene er faktiske og direkte knyttet til reguleringen. NVE erkjenner i vedtaket at reguleringen sannsynligvis har svekket laks- og sjøørretbestanden betydelig, men finner likevel ikke grunn til å pålegge tiltak som reelt kan forbedre forholdene.

3. Uforholdsmessig vektlegging av kraftproduksjon

NVE legger avgjørende vekt på hensynet til regulerbar kraftproduksjon og systemfleksibilitet. Som privat grunneier oppleves dette som en systematisk nedprioritering av lokale miljø- og eiendomsinteresser, til fordel for et marginalt bidrag til kraftsystemet.

NVEs egne beregninger viser at et pålegg om minstevannføring i Åmela vil gi et begrenset krafttap, på om lag 5 % av totalproduksjonen. Etter vår vurdering har NVE i for liten grad vurdert graderte eller sesongtilpassede løsninger.

Etter vår vurdering er dette et begrenset tap, særlig sett i lys av den alvorlige miljøtilstanden i Åmela. Det fremstår som mangelfullt at NVE ikke i tilstrekkelig grad har vurdert alternative løsninger, som:

- sesongtilpasset minstevannføring,
- differensierte slipp i spesielt sårbare perioder,
- kombinasjoner av hydrologiske og habitatforbedrende tiltak.

En slik vurdering er etter vårt syn nødvendig for å oppfylle kravet til forsvarlig og proporsjonal forvaltningsutøvelse.

4. Vannforskriften og naturmangfoldloven

Vannforekomsten Åmela nedstrøms oppdemmet område er klassifisert med svært dårlig økologisk potensial og har miljømål om godt økologisk potensial innen 2027. NVE konkluderer med at målet ikke vil nås og at nødvendige tiltak anses som for kostbare.

Som grunneier reagerer vi på at fastsatte miljømål i realiteten settes til side uten tydelige og bindende vedtak om unntak. Videre mener vi at føre-var-prinsippet i naturmangfoldloven § 9 burde vært tillagt større vekt, gitt usikkerheten knyttet til økologisk tilstand og forbedringspotensial.

5. Forholdet til EØS-retten og EU-rettslige føringer

Norges vannforskrift bygger på EUs rammedirektiv for vann (2000/60/EF), som gjennom EØS-avtalen stiller bindende krav til beskyttelse og forbedring av miljøtilstanden i europeiske vassdrag. Direktivets hovedforpliktelser er å forhindre ytterligere forringelse og å sikre at sterkt modificerte vassdrag oppnår godt økologisk potensial.

EU-kommisjonen har i flere veiledningsdokumenter presisert at økologisk tilpasset vannføring (environmental or ecological flows) er et sentralt og nødvendig virkemiddel for å nå disse målene, også i vassdrag regulert til kraftproduksjon. Revisjon av eksisterende konsesjoner er eksplisitt trukket frem som et egnet virkemiddel der dagens drift er uforenlig med miljømålene.

Etter vår vurdering er det vanskelig å se hvordan NVEs vedtak er i samsvar med disse føringene, når det er konstatert svært dårlig økologisk potensial i Åmela, samtidig som det ikke fastsettes bindende krav til minstevannføring eller andre hydrologiske forbedringstiltak.

6. Tiltaksplan er ikke tilstrekkelig

NVE pålegger konsesjonær å utarbeide en tiltaksplan for landskap og miljø. Dette vurderes som utilstrekkelig, da planen ikke innebærer rettslig bindende krav til forbedret vannføring og forskyver reelle beslutninger i tid.

7. Påstand og krav

På denne bakgrunn bes Energidepartementet om å:

- 1) Oppheve NVEs vedtak så langt det gjelder Åmela,
- 2) Pålegge minstevannføring i Åmela, eventuelt sesongtilpasset,
- 3) Alternativt fastsette konkrete og bindende miljøvilkår i konsesjon eller manøvreringsreglement,
- 4) Sikre at vedtaket bringes i samsvar med vannforskriften, naturmangfoldloven og grunneierinteresser.

8. Avslutning

Vi ber om at klagen gis en grundig behandling, og at hensynet til lokal miljøtilstand og eiendomsrett tillegges større vekt.

Med vennlig hilsen

Dag Aamelfot

dag.aamelfot@online.no